

Česku chybí Státní Fond Bohatství

Naše země hospodáří na doraz, nebo, chcete-li, z ruky do úst. Česko jako ekonomická entita nemá žádné likvidní úspory. Při financování rozpočtových schodků a při refinancování existujícího dluhu spoléhá na to, že se mu vždy podaří nový dluh upsat. Je do slova a do písmene závislé na ochotě finančních trhů kdykoliv mu půjčit. To není záviděníhodná situace. Nikdo z nás by se nechtěl každé ráno probouzet s obavou, zda bude moci profinancovat své dluhy. Náš stát zažívá taková rána den co den.

Ani v klidných dobách to není něco, s čím bychom se měli spokojit. V dobách krizových je to balancování na hraně propasti. Jak by stát řešil náhle vzniklou neochotu trhů nám půjčit? Rezervy, do kterých by bylo možno sáhnout, nejsou. Takovou rezervu by ale mohl představovat Státní Fond Bohatství (SFB).

SFB je něco jako investiční fond se zvláštním účelem, vlastněný a spravovaný státem. Podobných fondů je ve světě více než 50. Dvě třetiny z nich jsou založeny ve státech, jejichž bohatství pochází převážně z komodit. Nejstarší je kuvačtý (KIA), založený v roce 1953, největší pak zřejmě ADIA ze Spojených arabských emirátů. Jeho aktiva jsou odhadována na 600 miliard dolarů. Své fondy má také Norsko, Rusko, Kanada, ale i třeba Aljaška nebo Alabama.

Nám bližší jsou fondy zemí, které nejsou spojeny s komoditami, například Singapur, Jižní Koreje, Čína, a dokonce i Irsko nebo Francie. V každém případě jsou SFB velmi významnými účastníky finančních trhů. Jejich aktiva se odhadují na více

než čtyři biliony dolarů a jsou asi třikrát větší než všechny hedgeové fondy dohromady.

SFB jsou zakládány s různými účely. Může jít například o stabilitu a ochranu před kolísáním cen komodit a exportů, o snahu diverzifikovat národní bohatství, o zvýšení výnosů z devizových rezerv nebo o financování ekonomického a sociálního rozvoje státu. Všechny tyto účely jsou aplikovatelné i na Česko. K nim bych přidal ještě zvýšení finanční stability země a její měny a snížení nákladů na financování dluhu. Stát, který má SFB, bude mít pravděpodobně levnější přístup k financování a stabilnější měnu, než kdyby SFB neměl.

STÁT, KTERÝ MÁ SFB, BUDE LÉPE PŘIPRAVEN ČELIT FINANČNÍM KRIZÍM.

SFB se dělí do dvou skupin podle toho, odkud pocházejí jejich zdroje. Do jedné skupiny patří tzv. komoditní fondy, do druhé pak nekomoditní fondy. Pro nás jako stát dovažující většinu komodit a soustřeďující se na export mohou být vzorem SFB v Singapuru, Koreji nebo Číně. Tyto fondy získávají prostředky především z přebytků exportu, částečně pak z fiskálních transferů a z privatizačních příjmů. Tady bychom mohli hledat zdroje i my. My máme nejbližší k tomu, co MMF popisuje jako „Reserve Investment Corporation“. Aktiva SFB by v tom případě pocházela primárně z devizových rezerv ČNB (jejich výše dnes činí přibližně 43 miliard dolarů). Stále by patřila k oficiálním rezervám, jen by byla spravována separátně a mnohem výnosněji.

V případě investiční strategie by pro nás mohl být vzorem například norský GPF-G (Government Pension Fund – Global). Je možná nejuspěšnějším z velkých SFB. Z celkových aktiv odhadovaných na 450 miliard dolarů u něj tvoří 60 procent akcie, z toho 50 procent evropské, 35 procent americké a 15 procent asijské. 40 procent celku pak tvoří dluhopisy, většina z nich v evropských měnách.

Jako správce se nabízí ČNB, která je relativně vzdálená od politického vlivu a má své vlastní know-how, co se týče některých druhů investic, především dluhopisových a měnových. Odbornost v investování do akcií si může vybudovat nebo koupit. Použití peněz SFB musí být dopředu jasně stanoveno. Pokud nastane mimořádná situace, budou moci například o použití peněz rozhodnout společně guvernér ČNB, prezident, předseda vlády, ministr financí a předseda parlamentu.

V každém případě je nutné mít na paměti, že Česko je malý stát, a že jeho případný SFB tudíž nikdy nebude svou velikostí hrát významnou roli na světových trzích. To by však neměla být naše ambice. To, o co bychom měli usilovat, je snažit se být co nejlepší. Pokud je řeč o státních financích, pak to znamená hospodařit s dlouhodobě vyrovnanými financemi, s malým celkovým dluhem a s budováním dlouhodobých rezerv. Bylo by naivní myslet si, že katastrofy se nám vyhnou, že války v Evropě již patří minulosti nebo že se například nemůže nekontrolovatelně rozpadnout eurozóna či EU. Státy, které se v těchto situacích budou moci opírat o svůj SFB, na tom budou lépe. Proto neváhejme a začněme Český Státní Fond Bohatství budovat. 

AUTOR JE REDITELEM VLTAVA FUND